

Nr. Lyndelse Friskole
Skolekode 497006
Tilsynserklæring 2014 – 15
Tilsynsførende Tove Ketil Lenger

Jeg er nu på tredje år Nr.Lyndelse Friskoles eksterne tilsynsførende.

Som tilsynsførende har man to kasketter på samtidig: Jeg er på den ene side forældrenes garant for, at skolen lever op til sit formål – gør skolen faktisk det, den siger, den gør - men jeg skal også være undervisningsministeriets garant for, at skolen lever op til en række krav, som ministeriet stiller.

Min forpligtelse her er følgende:

Jeg skal:

- give en generel vurdering af elevernes standpunkt i dansk, matematik og engelsk. D.v.s. kan eleverne stort set det, de forventes at kunne på det pågældende klassetrin.
- vurdere, om skolens samlede undervisningstilbud ud fra en helhedsbetragtning står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Det samlede undervisningstilbud skal forstås som ALLE skolens aktiviteter, ikke kun fagene.
- overvære undervisning i såvel humanistiske som naturvidenskabelige og kreative fag i et ikke nærmere bestemt omfang
- vurdere, om skolen forbereder eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre. Det angår elevernes mulighed for at komme til orde og blive hørt, at indgå i fællesskaber og have medbestemmelse.
- Vurdere om skolens varetager elevernes alsidige, personlige udvikling. Børnene skal i skolen udvikle sig ikke blot intellektuelt, men også emotionelt, fysisk, socialt.
- Og så skal jeg endelig påse, at skolens undervisningssprog er dansk.

Jeg har i år besøgt nogle af klasserne i dansk, engelsk, natur og teknik, matematik, historie og billedkunst.

Jeg har besøgt skolen på følgende dage: 25.2, 26.2, 4.3, 5.3.,10.3.,og 23.3

Jeg må sige, at jeg er imponeret over skolens høje faglige niveau! Hvor er I dog heldige at have en skole med så dygtige lærere – og vel at mærke lærere, som har så stort et fagligt og personligt overskud, at det stråler ud af dem, at de kan lide deres job og de børn, de har med at gøre. At lærerne i den grad er over deres fag mærkes også på den høje grad af opfindsomhed i metode og den store variation i undervisningen. Her er virkelig noget til ALLE børn, uanset hvilke potentialer eller tilgange til læring, de har.

Og så gør det mig glad at opleve den åbne, venlige og muntre atmosfære, der hersker på skolen. Det angår såvel tonen mellem lærere og elever som mellem elever indbyrdes – i hvert fald som det opleves, når man som fremmed kommer på relativt korte besøg. Jeg ved selvfølgelig godt, at ingen skole, uanset hvor god den måtte være, er befolket af engle og helgener – men det generelle indtryk er en atmosfære af, at her er godt at være!

Indtrykket forstærkes af den venlighed og imødekommenhed eleverne viser denne fremmede dame, når hun kigger dem over skulderen og spørger dem, hvad de er i gang med og hvordan de synes om det. De virker stolte, glade og optagede af det, de laver. Jeg hører kun ganske få negative kommentarer, når eleverne beskriver deres forhold til et fag eller en arbejdsopgave. Det ville også være mærkeligt, hvis der slet ikke var negative kommentarer, for der vil selvfølgelig altid være børn, som synes bedre om nogen fag end om andre.

Jeg har på begge de to skoler, hvor jeg er tilsynsførende, for mig selv haft et fokus på, hvordan eleverne opfatter og udfylder deres elevrolle. Det er aktualiseret vældigt af den debat, der i øjeblikket er i medierne om uro og støj i folkeskolen.

At være elev er ikke noget, man er født med. At være elev er en særlig social og kulturel kompetence, som kun kan læres i skolen, da skolen er det eneste sted, hvor man er elev. Hvor familien er bundet sammen af følelser, er skolen som udgangspunkt et fællesskab af fremmede mennesker med vidt forskellige holdninger, normer og værdier. De medbringes nemlig hjemmefra.

Som elever skal man lære at begå sig i dette anderledes fællesskab, som jo også er et billede på samfundet – her skal man også komme overens med mange mennesker, som man ikke på forhånd er følelsesmæssigt knyttet til og måske slet ikke enig med. Og man skal vænne sig til, at man ikke kan få sin egen dagsorden igennem på bekostning af de andre.

I skolen skal man være sammen i mange år, og man er på godt og ondt omverden for hinanden. Det man gør og siger har indflydelse på de andres liv, på deres trivsel og mulighed for læring og personlig udvikling.

At være en god elev er ikke bare at følge med i undervisningen og lave sine lektier. Det indebærer også en særlig form for social lydhørhed, som bl.a. består i:

- At forstå, hvorfor man er i skolen
- At kunne påtage sig en opgave, også når den ikke bare er ”sjov”
- At kunne acceptere fælles regler
- At kunne indgå og overholde aftaler
- At kunne fokusere sin opmærksomhed
- At kunne give plads for andre og vise hensyn
- At kunne anerkende andre
- At kunne give og modtage hjælp
- At have opmærksomhed på andres reaktioner
- At kunne se sig selv som en del af fællesskabet og forstå sin indflydelse på det
- At kunne ”læse” situationen og agere hensigtsmæssigt i den
- At kunne bidrage konstruktivt til det fælles.

Man skal kort sagt ikke bare sørge for selv at have noget ud af undervisningen, men også sørge for ikke at forhindre andre i at få det – være klar over, at de andre er der i samme ret som en selv.

Når jeg siger, at kompetencen til at være en god elev kun kan læres i skolen, er det fordi det kun er her, den udfoldes i sin helhed. Det er lærerne, som skal skabe en positiv klassens kultur, som børnene kan trives og udfolde sig i og hvor de kan opbygge et positivt billede af sig selv som elever.

Men **forudsætningerne** for at blive en god elev, læres derhjemme. Det er de holdninger til andre mennesker, til ansvar og arbejde, man har med sig i rygsækken.

Det er vigtigt, at man som forældre gør sig klart, at hvis ens barn skal have et godt skoleliv, skal forudsætningerne for at kunne være i et fællesskab på en positiv og konstruktiv måde være i orden. Et barn, som forstyrrer meget, får mange tilrettevisninger.

Et barn, som ikke kan give plads for andre, bliver let ensom.

Et barn som ikke forstår meningen med at gå i skole, får ikke udnyttet skolens muligheder optimalt.

En klasse med mange forstyrrende børn, får ikke opbygget en positiv kultur og ingen i klassen får udnyttet deres læringspotentiale fuldt ud.

Der er altså god grund til som forælder at overveje, hvordan man kan hjælpe sit barn til at være i skolen og dens fællesskab på en positiv og konstruktiv måde.

Dette er bare ment som en beskrivelse af et forhold af stor betydning for børnene, på ingen måde som en løftet pegefinger til jer forældre. For når jeg ser mig omkring på Nr. Lyndelse Friskole, ser jeg i alt overvejende grad børn, som har forstået, hvorfor de er i skolen og som har lært at være gode elever. Og jeg ser nogle få, som ikke har lært det.

Men her er mange drømme-klasser! Her er rigtig mange børn, som viser stort socialt og personligt overskud i deres måde at gå til skolearbejdet og andre mennesker på. Og fra de mindste til de største virker de, som om de virkelig kan lide at gå i skole!

Lidt om de enkelte fag:

I engelsk har jeg i år besøgt de yngste klasser.

Her leger man engelsk på rigtig mange sjove og spændende måder. Hvis jeg skulle skrue det kritiske blik lidt på, skulle det være, at jeg synes, det er lidt synd, klasserne kun har en ugentlig lektion. Med så nyt et sprog virker det, som om der går lidt for lang tid mellem lektionerne til at børnene helt kan huske, hvad de lærte sidst. Det giver et spild af tid, som kunne undgås, hvis børnene mødte faget lidt oftere – måske kunne det være i kortere forløb end hele lektioner. Hvordan det skemamæssigt er muligt, ved jeg jo ikke – men nu er det sagt til overvejelse.

I både dansk, matematik og natur-teknik har jeg set fremragende instruktion fra lærerne, og meget kompetent brug af den nye teknologi – smartboard, I-pads og computere er flot integreret i undervisningen alle vegne – og vel at mærke, så de indgår naturligt som værktøjer, ikke bare som en sjov motivationsfaktor. Også dejligt at se, i hvor høj grad samarbejde mellem børnene og kreativ problemløsning vægtes alle vegne. Jeg noterer mig med stor tilfredshed, at undervisningen i høj grad lægger op til, at eleverne ud over at bruge deres faglige kompetencer også skal bruge deres fantasi og deres kommunikationsevne.

Et andet område, hvor skolen virkelig lever op til at være en Grundtvig – Koldsk skole er brugen af fortælling, som jeg i år oplevede i en historietime. I en computertid er det godt at se, at det levende ord stadig har sin plads – og sin fascination! Det var imponerende, i hvor høj grad eleverne var i stand til at genfortælle, hvad de havde hørt om i sidste lektion.

I billedkunst så jeg en klasse arbejde med impressionisme. Det var en dejlig time, men jeg synes, det er lidt synd for faget og den gode undervisning, at lokalet er så lille og med så begrænset opbevaringsplads. Det fortjener bedre. Billedkunst er et kulturfag, hvor børnene stifter bekendtskab med og forholder sig til kulturens æstetiske udtryk og værdier. Det er derfor et vigtigt fag, selv om det desværre er et meget lille fag.

Folkeskolen bevæger sig i øjeblikket i en retning, hvor alt skal kunne måles, og hvor skolen mere og mere er til for erhvervslivets og handelsbalancens skyld. Her er det kompetencerne, der tæller.

Jeg forstår kompetencer som viden og færdigheder, som efterspørges i en bestemt kontekst i en bestemt tid. Det, der var vigtige kompetencer i går, er det ikke nødvendigvis i morgen.

Men kompetencer fylder næsten det hele i folkeskolen for tiden.

Som vores undervisningsminister udtrykker det: Børnene skal lære tysk i skolen, fordi Tyskland er

vores største handelspartner. Hun ser altså tysk som et kompetencefag.

Hun kunne også have sagt: fordi Tyskland er vores store nabo, som vi på godt og ondt er forbundet med, historisk og kulturelt. Så ville hun have talt om tysk som et dannelsesfag.

For dannelse er det mangfoldige væv af viden, kompetencer, værdier, moral og etik, som skal til for at mestre sit liv, personligt såvel som samfundsmæssigt. Det er altså noget meget større og bredere og mere betydningsfuldt end kompetencer, selv om børnene naturligvis også skal have dem.

Det, der virkelig tæller, kan ikke tælles. Det, der er livets mål, kan ikke måles. Det må vi aldrig glemme i Friskolen. Og jeg er så heldig at være tilsynsførende på to friskoler, hvor det holdes i hævd. Så længe det overhovedet er muligt, håber jeg De frie Skoler vil forblive dannelsesskoler, som opdrager tænksomme, nuancerede og kreative mennesker og ikke bare tilpasningsdygtig og omstillingsparat arbejdskraft.

Afslutningsvis kan jeg erklære, at Nr. Lyndelse Friskoles undervisningstilbud fuldt ud står mål med, hvad der normalt kræves i folkeskolen, at elevernes standpunkt i dansk, matematik og engelsk er yderst tilfredsstillende, at der er gode rammer for alsidig udvikling, at skolen lever op til sin forpligtelse til at forberede eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre samt at skolens undervisningssprog er dansk.

Broby, april 2015
Tove Ketil Lenger